

Поняття короткочасних виїздів засуджених в Україні за межі колонії

В статті здійснений аналіз наукових розробок з питань, що стосуються застосування в Україні короткострокових виїздів засуджених за межі колоній, на підставі якого визначені теоретико-прикладні проблеми, що потребують вирішення по суті та обумовлюють необхідність більш активної їх розробки на рівні монографічних і дисертаційних досліджень.

Ключові слова: засуджений; колонія; позбавлення волі; короткостроковий виїзд за межі колонії; адміністрація колонії; правові підстави; фактичні підстави; правові наслідки; виняткові обставини.

Постановка проблеми. Система покарань, закріплена у Кримінальному кодексі України, включає дванадцять різновидів, втім тривалий час саме позбавлення волі має найбільш широке застосування в Україні. Вказаний вид покарання та порядок його виконання неодноразово ставав предметом наукових дискусій з приводу його ефективності та необхідної міри карального впливу на особу злочинця. Однак, як наукові розробки, так і практика боротьби зі злочинністю свідчить, що в значній кількості випадків позбавлення волі залишається єдиним ефективним засобом реагування на вчинений злочин. І тому, на науку кримінально-виконавчого права покладається завдання розробити такий механізм виконання вказаного покарання, який дозволить мінімізувати його негативний вплив на особу.

Одним з інститутів кримінально-виконавчого права, який спроможний позитивно впливати на засуджених до позбавлення волі, стимулювати їх правослухняну поведінку та виправлення, є короткочасні виїзди засуджених за межі колоній. Нині надання засудженим до позбавлення волі виїздів за межі установ виконання покарання (далі по тексті – УВП) пов'язано з низкою як теоретичних так і практичних питань. Відсутнє комплексне уявлення про зміст цього інституту, підстави застосування та й сама процедура таких виїздів є недостатньо досліджена та врегульована в нормативно-правових актах. Такий стан справ став результатом, зокрема, недостатньої уваги з боку наукової спільноти.

Стан досліджень. Значний внесок у дослідження проблем виконання покарання у виді позбавлення волі внесли такі науковці, як В. А. Бадира, І. Г. Богатирьов, В. В. Василевич, О. А. Гритенко, А. П. Гель, Т. А. Денисова, О. М. Джужа, О. Г. Колб, М. В. Романов, А. Х. Степанюк, В. М. Трубніков, Д. В. Ягунов, І. С. Яковець та ін. Втім зазначені дослідники у своїх публікаціях лише дотично торкалися проблем зазначеного інституту. Серед вітчизняних науковців короткочасних виїздів за межі колоній слід вказати О. В. Лисодеда, С. М. Мирончука, О. М. Сокурєнко, однак вони розглядали лише окремі аспекти досліджуваної проблеми. Серед зарубіжних дослідників варто згадати про дослідження І. М. Пяткевича, О. О. Соколова, Ж. А. Курмангалієва та С. М. Дендебер, при цьому варто відмітити, що зміст їх публікацій не в повній мірі відповідає вітчизняній практиці виконання покарання та чинному законодавству України.

Указані обставини та відсутність у науковій доктрині чіткого підходу до визначення правової природи інституту короткострокових виїздів засуджених за межі виправних колоній свідчить про необхідність здійснення поглибленого дослідження даного інституту з метою подальшого його удосконалення.

Виклад основних положень. Розглядаючи інститут виїзду засуджених за межі установи, не можна оминати увагою й змістовну сторону цієї проблеми, бо ст. 111 КВК України не містить визначення цього поняття, обмежуючись лише констатацією існування такого інституту та його підстав. У логіці визнається, що розмірковуючи, наприклад, про право, слід знати зміст цього поняття; викладаючи курс науки, лектор має роз'яснити зміст основних її понять і т. д. Зміст поняття, не поданий у слові, що виражає поняття безпосередньо, не є очевидним [1]. Це цілком стосується й короткочасних виїздів засуджених, оскільки із самого цього терміну нам ще не відомий зміст поняття, а законодавець його не розкриває.

За підходами, існуючими у філософії, поняття є найпростішою формою теоретичного пізнання (мислення), що в загальному виді відбиває найістотніші властивості предметів та явищ, відбиває (називає, позначає) предмети в їх сутнісних ознаках. При цьому ознаками виступають певні властивості предметів, завдяки яким вони є подібними чи відрізняються. Мати поняття про предмет

або явище означає знати, які ознаки їм притаманні, в яких зв'язках і відношеннях він знаходиться з іншими предметами або явищами, і чим вони від них відрізняються [2, с. 131].

У науковій літературі сталою є думка, за якою під виїздами засуджених до позбавлення волі за межі колонії слід розуміти тимчасове перебування засудженого за її межами, що дозволяється адміністрацією установи та є складовою частиною кримінального покарання, з наділенням засудженого деякими елементами правового статусу громадянина, пов'язаними з відсутністю ізоляції від суспільства, що надається з метою посилення виховного впливу і необхідності спілкування засудженого з зовнішнім світом, сприяє його виправленню та включає у себе: а) переміщення (проїзд) по шляху проходження від місця дислокації установи до місця проведення виїзду (шлях туди); б) тимчасове перебування в місці проведення виїзду; в) переміщення (проїзд) від місця проведення виїзду до місця дислокації колонії (шлях назад) [3, с. 99-102]. Але подібне визначення видається нам таким, що не розкриває реальної сутності цього поняття.

Так, право засудженого на короткочасний виїзд – це лише наявні в законі абстрактні правові можливості на залишення установи виконання покарань на певний час, а не дійсність. Під дійсністю у філософії розуміється, насамперед, об'єктивна реальність; дійсність виступає як реалізована можливість, співвідноситься з останньою як зі своєю безпосередньою протилежністю. Перш, ніж явище стає реальним, дійсним, воно існує у виді можливості. У певних умовах ця можливість перетворюється на дійсність, що означає виникнення явища в дійсності. Тобто, кожне насправді існуюче явище, предмет, річ, процес є так чи інакше реалізована можливість. Реальна можливість – це те, що в даних умовах ще не реалізовано, але існує об'єктивно, виникає закономірно у процесі розвитку, причиново обумовлене, міститься в самій дійсності, має своє буття в ній [4, с. 76-79].

Характер такої реальної можливості і властивий короткочасним виїздам засуджених як правовому інституту. Останній у жодному разі не пов'язаний з суб'єктивними діями якихось суб'єктів та не є безпосереднім перебуванням засудженого за межами установи, бо для того, щоб така можливість перетворилась на дійсність, спочатку мають виникнути певні відповідні підстави, потім – повинні здійснити визначені дії як сам засуджений, так і адміністрація установи, і лише потому – виїзд стане дійсністю. Тут процес здійснюється за наявності необхідних об'єктивних і суб'єктивних умов. Саме тому доцільнішою, хоча і не цілком правильною, видається думка І. М. Пяткевича, за якою сутність інституту виїздів полягає в тому, що він являє собою *правову основу* тимчасового перебування засуджених за межами виправної установи і попередніх йому дій (діяльності) адміністрації установ, а також супроводжує його діяльності органів внутрішніх справ за місцем проведення виїзду – по контролю за поведінкою засудженого [5, с. 29]. Інакше кажучи, це право закріплює основні правомочності засудженого з наведених питань, про які йшлося у попередньому підрозділі цієї роботи.

Визначення ж поняття «короткочасний виїзд засуджених за межі колонії» у його розумінні як індивідуального акту, на наш погляд, повинно базуватись на загальному розумінні значення терміну «виїзд». За Сучасним тлумачним словником української мови, термін «виїзд» означає «вирушати звідкись, за межі чогось, кудись; залишати своє місце проживання, переселяючись в інше» [6, с. 113]; у інших довідниках визначення зазвичай доповнюється терміном «перебування за межами чогось» [7, с. 254-255]. На наш погляд, саме два перші значення об'єктивно характеризують виїзди засуджених, з яких витікає наступне: виїзд засудженого за межі колонії – це дія, що полягає у залишенні ним меж установи виконання покарань. Якби короткочасний виїзд засудженого найбільш точно визначався категорією «заходження за межами чогось», то законодавцю слід було б увести у КВК України категорію «перебування» засудженого за межами виправної колонії, а не «виїзд» за її межі. Тобто, чинні законодавчі норми підтверджують правильність визначення виїзду як певної дії, пов'язаної з залишенням, вирушенням за межі установи виконання покарань.

Таким чином, у цілому поняття власне «виїзду» обмежується дією з залишення засудженими установи та не може включати у себе його переміщення по шляху прямування від місця дислокації установи до місця проведення виїзду і у зворотному напрямі, а тим більше тимчасове перебування у місці проведення виїзду. У нашій характеристиці виїздів засуджених за межі колоній ми маємо намір спиратися на таке їх базове визначення: виїзд засуджених за межі колоній – це залишення ним установи виконання покарань на підставах, в порядку та на строк, визначені в нормативно-правових актах.

Проте сутність виїздів не може бути розкрита тільки на підставі даного визначення, бо для такої характеристики важливо також мати на увазі, що «виїзд» засудженого – це аж ніяк не самостійна акція засуджених, не подія, що розвивається спонтанно. Навпаки, якщо взяти до уваги соціальне призначення виїздів, слід визнати, що з точки зору організаційної формалізації виїзди в достатній мірі

регламентовані. Тому слід відзначити, що в сутнісному плані «виїзди засуджених» повинні сприйматися як форма якоїсь позитивної, організованої соціальної активності засуджених, що відбувається за загальними правилами відбування покарання у виді позбавлення волі під контролем адміністрації установи.

До речі, термін «залишення» в контексті потрапляння засудженого за межі установи виконання покарань вже тривалий час відомий національному правовому простору – саме через нього і визначається такий вид кримінального правопорушення, як втеча з місць позбавлення волі (ст. 393 КК України). Але в останньому випадку мова йде про самовільне залишення місця позбавлення волі або місця перебування під вартою особою, яка відбуває покарання у виді позбавлення волі. Самовільним же визнається залишення, яке здійснене без належного дозволу чи за відсутності законних підстав [8]. Якщо ж є необхідні (встановлені КВК України) підстави та дотриманий порядок залишення установи виконання покарань, то не матиме місця самовільність, а, отже, це вже буде не втеча, а короткочасний виїзд (хоча дії у обох випадках є тотожними – особа потрапляє за межі установи).

Звідси до основних ознак короткочасних виїздів нами віднесено їх нормативність, оскільки саме норма права є «моделлю» правовідносин [9; 10]. Натомість, інститут короткочасних виїздів нині не піддається вичерпному нормативному закріпленню. Як уже вказувалось, ст. 111 КВК України встановлює виключно підстави й окремі елементи порядку застосування таких виїздів, її норми є переважно бланкетними та спрямовують до відомчого нормативного акту – Інструкції про порядок надання засудженим короткочасних виїздів за межі установ виконання покарань, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 29 листопада 2011 р. № 1372/20110. Остання ж фактично дублює норми КВК України, окреслюючи лише у загальних рисах обов'язки засуджених під час виїзду та умови надання дозволу на нього.

Водночас наявність підстав для виїзду, передбачення певного порядку надання дозволу на нього – усе це вказує на існування короткочасних виїздів за межі колонії у певній організаційній формі, що вимагає її нормативного визначення. Саме норми кримінально-виконавчого права у разі втілення у них чіткого та прозорого порядку та підстав надання дозволу на короткочасний виїзд засуджених, можуть належно регулювати у відповідності з поставленими завданнями суспільні відносини, що виникають при реалізації засудженими права на виїзд. Більше того, враховуючи, що виїзди засуджених не повинні мати стихійного та безсистемного характеру, вони повинні бути відповідно організовані, з огляду на що у КВК України в обов'язковому порядку має бути окреслено не тільки визначення цього поняття, а й його цілей, завдань та компетенція суб'єктів.

При наданні визначення поняття виїздів засуджених, на наш погляд, доцільно використовувати словосполучення «залишення установи». КВК України поряд з терміном «виїзд» містить слово «вихід»: «надання права *виходу* за межі виховної колонії в супроводі батьків чи інших близьких родичів» (ст. 144), що відповідає наявному в різних галузях наукових знань загальному підходу: вихід відбувається пішки, а виїзд – транспортом [11, с. 84-88]. Але за ст. 93 КВК України, засуджений до позбавлення волі відбуває весь строк покарання в виправній колонії, як правило, у межах адміністративно-територіальної одиниці відповідно до його місця проживання до засудження або місця постійного проживання родичів засудженого. За умови дотримання цієї норми пересування особи під час виїзду може здійснюватись і пішки. У іншому разі, наприклад, якщо засуджений отримує дозвіл на короткочасний виїзд одержання медичної допомоги, то він взагалі може не мати можливості пересуватись самостійно, внаслідок чого адміністрація буде вимушена організувати його вивезення транспортом навіть безпосередньо з території установи через транспортний контрольно-перепускний пункт.

Тобто здійснення залишення установи «пішки» чи «транспортом» не змінює сутності короткочасного виїзду, а виступає лише формою його реалізації. Встановлення в Інструкції про порядок надання засудженим короткочасних виїздів за межі установ виконання покарань правила, що проїзд засудженого здійснюється за кошти, які є на його особовому рахунку, або за кошти його родичів, а проїзні квитки засуджений купує сам, дозволяє припустити, що і вид транспорту обирається засудженим самостійно (навіть літак). Отож, яким саме чином прямувати до місця призначення – залежить від самого засудженого, а точніше – від його або рідних матеріальної спроможності.

Розуміння виїзду засудженого через категорію «залишення» дозволяє відкинути сталу думку, щодо його змісту входить і тимчасове перебування засудженого за межами колонії, і переміщення (проїзд) по шляху проходження від місця дислокації установи до місця проведення виїзду (шлях туди), і тимчасове перебування в місці проведення виїзду, а також переміщення (проїзд) від місця проведення виїзду до місця дислокації колонії (шлях назад).

Водночас надання йому характеру права засудженого спростовує міркування про визначальну роль в цьому процесі адміністрації установи (хоча саме так і є нині на практиці), через що виїзд засудженого не можна вважати послідовно розгорнутим в часі комплексом діяльнійшої активності.

Дійсно, адміністрація виправної установи виступає в якості суб'єкта прийняття рішення, на основі якого засудженому або дозволяється, або забороняється виїзд за межі установи. Вона впроваджує й спеціальні заходи з підготовки вибуття засудженого з виправного закладу. Але водночас чимало дій вимагається й від самого засудженого: самостійне і за свій рахунок придбання квитків на проїзд по шляху проходження «туди і назад», самостійне проходження по визначеному шляху, перебування у місці проведення виїзду. Існують й органи, на які покладається діяльність зі здійснення спеціального соціального контролю за засудженими. Отож, діяльність адміністрації установи лише супроводжує підготовку до виїзду засудженого, безпосередньо до залишення засудженим колонії вона відношення не має.

З огляду на вищевикладене ми не можемо підтримати й думку, що інститут короточасних виїздів пов'язаний з наданням засудженому певних особливих додаткових елементів правового статусу, що витікають з відсутністю ізоляції від суспільства. Правовий статус засуджених до позбавлення волі – це різновид галузевого правового статусу, який визначається нормами кримінально-виконавчого законодавства. У загальному вигляді правове положення засуджених слід розуміти, як засновану на загальному статусі громадян держави та закріплену у нормативних актах різних галузей права сукупність їх прав та обов'язків, які залежать від призначеного їм вироком суду виду та міри покарання, а також від поведінки під час його відбування [12-14]. Потрапляючи у сферу кримінально-виконавчих правовідносин, засуджений не позбавляється автоматично прав і обов'язків особи, оскільки це суперечило б ст. 63 Основного закону держави. Особи, які відбувають покарання не можуть бути позбавлені громадянства України і тому як громадяни України володіють певними правами і свободами, які відповідно до ст. 3 Конституції України визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини визнається Конституцією України головним обов'язком держави. Інакше кажучи, інститут короточасних виїздів пов'язаний не з наданням засудженому певних елементів правового статусу громадянина, а з усуненням стосовно засудженого на певний проміжок часу основної каральної складової позбавлення волі – ізоляції від суспільства, фактичним припиненням виконання щодо нього покарання у виді позбавлення волі.

На підтвердження цього слід навести формулювання норми ст. 63 КК України, згідно з якою покарання у виді позбавлення волі полягає в ізоляції засудженого та поміщенні його на певний строк до кримінально-виконавчої установи закритого типу. При цьому каральне значення ізоляції не в тому, що завдяки їй обмежуються права засуджених, а в тому, що безпосередньо вона виступає карою. Тобто у разі виїзду засудженого мова може вестись не про надання такій особі певних елементів правового статусу громадянина, а, навпаки, про усунення такого невід'ємного елементу покарання, як ізоляції на визначений час.

У науці кримінально-виконавчого права процес виконання покарання визначається як послідовна зміну стадій, видів діяльності, що здійснюється ДКВС України та іншими суб'єктами і спрямовується на досягнення поставлених цілей і завдань. КВК України поряд з терміном «виконання» вживає термін «відбування» покарання, а інколи вони використовуються у парі (наприклад, режим за ст. 102 – це порядок *виконання і відбування* покарання, але за ст. 111 - «час перебування засудженого поза межами колонії зараховується в строк відбування покарання»). Але в науці кримінально-виконавчого права і набуває стійкості думка, що термін «виконання» покарання спрямований до відповідних органів, які у своїй діяльності зобов'язані реалізувати весь комплекс правообмежень, передбачених конкретним видом покарання, забезпечити здійснення наданих засудженим прав, виконання покладених на них обов'язків протягом усього строку покарання, встановленого вироком суду, досягти інших поставлених цілей.

У свою чергу, термін «відбування» покарання звернений до засуджених, які повинні на підставі вироку суду, відповідно до приписів, встановлених кримінально-виконавчим законодавством, виконувати покладені на них обов'язки та утримуватися від діянь, заборонених нормами права, включаючи злочинні. Це один із наслідків так званої кримінальної відповідальності – вимушеного зазнавання особою, яка вчинила злочин, державного осуду, а також передбачених КК України обмежень особистого, майнового або іншого характеру, що визначаються обвинувальним вироком суду і покладаються на винного спеціальним органом держави [8, с. 27]. Тому слід погодитись з визначенням О. Г. Колба, що під терміном «виконання-відбування покарання» слід розуміти встановлений у нормативно-правових актах порядок реалізації персоналом установ виконання покарань мети і завдань кримінального покарання, а також комплекс правообмежень для засуджених

та встановлений порядок реалізації ними своїх прав і обов'язків, що впливають із закону та вироку суду [15, с. 78].

Як справедливо зауважує з цього приводу А. Х. Степанюк, діяльність органів і установ виконання покарання є системою остільки, оскільки включає у себе бінарний процес виконання-відбування покарання. У єдиному, цілому процесі виконання-відбування покарання як виконання, так і відбування, як сторони єдиного цілого, існують остільки, оскільки існує інша, зворотна сторона. Відбування покарання існує у межах виконання покарання та підпорядковується йому, виконання ж покарання містить у неявному вигляді відбування як свою протилежність, розкриває через нього свою природу та, навпаки, відбування покарання містить виконання як свою протилежність, розкриває через нього свої особливості, існує остільки, оскільки існує виконання, є реальністю лише відносно виконання. І виконання, і відбування покарання виступають взаємно мірами одне одного, оскільки не існує ані «чистого» виконання, ані «чистого» відбування покарання [16, с. 184].

Під час виїзду засудженого за межі колонії процес відбування ним покарання переривається, бо він перестає відчувати на собі каральну сторону покарання, виходить з-під контролю адміністрації установи. А оскільки й адміністрація установи не може застосовувати до нього певні власні дії, запроваджувати правообмеження, властиві покаранню у виді позбавлення волі, то припиняється і процес виконання покарання відносно даного засудженого. Тобто, час, на який засудженому надається короткостроковий виїзд за межі установи – це період, протягом якого виконання-відбування покарання припиняється. Як видається, саме на підставі такого розуміння виїзду засудженого законодавець і включив до КВК України положення, що «час перебування засудженого поза межами колонії зараховується в строк відбування покарання» (саме зараховується, а не є частиною строку покарання).

Виходячи з цього при розгляді інституту виїздів засуджених до позбавлення волі за межі колоній необхідно відзначити, що виїзди не можна розглядати як напрямок діяльності по виконанню позбавлення волі. Всебічне вивчення даного правового інституту свідчить про соціальну спрямованість виїздів, необхідність у наданні яких виникає не тільки у засудженого, а й у його родичів.

З наведеного витікає й така ознака виїзду засудженого, а точніше – його перебування за межами установи, як тимчасовість. Остання полягає в тому, що виїзд засудженого відбувається на певний проміжок часу, який хоча і може продовжуватись за наявності визначених обставин (наприклад, у разі виникнення об'єктивних обставин, що не дають змоги повернутися до установи в установлений строк, по можливості самі або через інших осіб повідомити про це адміністрацію установи, зазначивши місце свого перебування, а після прибуття до установи засуджений повинен надати адміністрації документи, що підтверджують причину його несвоєчасного повернення), натомість не може тривати постійно. У будь-якому разі цей строк скінчиться або у разі зникнення об'єктивних обставин, або закінченням строку покарання у виді позбавлення волі.

Ще однією з характерних ознак виїздів засуджених є їх строковість, тобто обмеження виїзду певним строком. Необхідно звернути увагу, що законодавець для визначення виїздів засуджених за межі установ виконання покарань використовує термін – короткочасні (тобто такі, що тривають незначний проміжок часу, скоро минають), допускаючись при цьому певної непослідовності. У ст. 111 КВК України передбачається три види виїзду залежно від їх строків: до семи, до десяти та до чотирнадцяти діб. Первинно, і ВТК, і КВК України передбачали лише два види виїздів – до семи та десяти діб і це дійсно вказувало на їх короткочасність. Але з 2010 р. у КВК України встановлено іще один тип виїзду – до 14 діб, який, на наш погляд, вже не має яскраво вираженого короткочасного характеру.

Як ми вже вказували, у інших країнах для засуджених передбачається два типи виїздів – короткочасні (до десяти діб) та тривалі (на період щорічної трудової відпустки, що складає зазвичай двадцять один день). Останні не можна змішувати з наданням засудженому відпустки відповідно до трудового законодавства, бо така відпустка може надаватися засудженому і без виїзду з УВП. Використання відпустки є суб'єктивним правом засудженого, тому вона може бути надана засудженому без виїзду. Національний же законодавець, не закріплюючи прямо право засуджених на трудову відпустку (хоча це, безперечно, й витікає з норми ст. 118 КВК України, що праця засуджених регламентується Кодексом законів про працю України, а, отже, це відноситься й до відпусток), фактично дав підстави для ототожнення такої відпустки з виїздом за межі установи для працюючих осіб [17]. А це, на нашу думку, є цілком неправильним підходом з огляду на вищевказані обставини.

Необхідно відзначити, що в різних галузях як наукових знань, так і практики, короткочасність та довго строковість розуміються по-різному, з урахуванням специфіки відносин, в яких має місце визначення цього поняття. Так, виїзд громадян за межі держави вважається короткочасним, якщо

триває до 90 днів, більший період перебування визначається як довгостроковий [18]. У Кодексі законів про працю України до внесення змін у ст. 84 в 1991 р., передбачалось надання короточасних відпусток без збереження заробітної плати, тривалість якої не може перевищувати 15 діб. У теперішній час тривалість таких відпусток залишилась незмінною, хоча термін «короточасна» з закону й вилучений. Таким чином, чітких ознак поділу певних правових явищ чи інститутів на короточасні та довгострокові не існує, але водночас, навіть за підходів, закладених у трудовому праві, жодний з виїздів засуджених не може називатися тривалим. Тому виділення у КВК України короточасних виїздів за відсутності їх тривалих видів можна вважати недоречним. Для усунення вказаного упущення необхідно змінити назву ст. 111 КВК України та викласти її в такій редакції: «Виїзди засуджених за межі установ виконання покарань». Саме така редакція свого часу й була закріплена у Модельному кримінально-виконавчому кодексі для країн-учасниць СНД, схваленому постановою Міжпарламентської Асамблеї держав – учасниць СНД від 2 листопада 1996 р. [19], положення якого, хоча і не всі, знайшли своє відбиття у КВК України.

Висновок. Підводячи підсумок викладеному, можемо надати таке загальне визначення: виїзд засудженого за межі колоній – це тимчасове (обмежене певним строком), залишення засудженим меж установи виконання покарань на підставах і в порядку, визначеними в законі, з метою підтримання сімейних зв'язків, отримання медичної допомоги, а також вирішення інших питань, пов'язаних з ресоціалізацією особи.

Джерела та література

1. Жеребкін В. Є. Логіка / В. Є. Жеребкін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://libfree.com/104134363_logikaviznachennya_podil_ponyat.html.
2. Конверський А. Є. Логіка: підручник для студ. вищих навч. закладів: традиційна та сучасна / А. Є. Конверський. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 304 с.
3. Щербакова М. В. Право осужденных на выезд за пределы исправительного учреждения / М. В. Щербакова // Вестник Челябинского государственного университета. Научный журнал. – 2007. – № 9. – С. 99-102.
4. Минасян А. М. Диалектика как логика. Учебник по философии / А. М. Минасян. – Ростов н/Д.: РИСИ, 1991. – 536 с.
5. Пяткевич И. Н. Выезды осужденных к лишению свободы за пределы исправительных учреждений (правовые и орг. вопр.): дис... канд. юрид. наук: 12.00.08. – Москва, 1997. – 290 с.
6. Сучасний тлумачний словник української мови: [100 000 слів] / за заг ред. д-ра філол. наук проф. В. В. Дубчинського. – Х.: ВД «Школа», 2009. – 1008 с.
7. Словарь русского языка: в 4-х т. – Т. 1. / Под ред. А. П. Евгеньевой. – 3-е изд., стереотип. – М.: Русский язык, 1985. – 702 с.
8. Кримінальне право України. Загальна частина: підруч. для студ. юрид. спец. вищих закл. освіти / за ред. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – К.; Х.: Юрінком Інтер; Право, 2002. – 416 с.
9. Васильев А. М. Правовые категории. Методологические аспекты разработки системы категорий права [Текст] / А. М. Васильев. – М.: Юрид. лит., 1976. – 264 с.
10. Галаган И. А. Административная ответственность в СССР (Государственное и материально-правовое исследование) [Текст] / И. А. Галаган. – Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та, 1970. – 252 с.
11. Ягодинський В. Щодо відтворення обстановки і обставин події / В. Ягодинський // Право України. – 2003. – № 5. – С. 84-88.
12. Миняева Т. Ф. Правовой статус личности осужденных в Российской Федерации [Текст]: моногр. / Т. Ф. Миняева. – М.: НОРМА, 2001. – 320 с.
13. Селиверстов В. И. Теоретические проблемы правового положения лиц, отбывающих наказания [Текст]: монограф. / В. И. Селиверстов. – М.: Акад. МВД РФ, 1992. – 156 с.
14. Уголовно-исполнительное право [Текст]: Учебник /А. С. Михлин, П. Г. Пономарев и др.; под. ред. И. В. Шмарова. – М.: Новый Юрист, 1998. – 368 с.
15. Колб О. Г. Установа виконання покарань як суб'єкт профілактики злочинів [Текст]: монографія / О. Г. Колб. – Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2006. – 464 с.
16. Степанюк А. Ф. Сущность исполнения наказания [Текст]: монография / А. Ф. Степанюк. – Х.: Фолио, 1999. – 256 с.
17. Графік відпусток для в'язнів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://human-rights.unian.ua/589285-grafik-vidpustok-dlya-vyazniv.html>.
18. Інструкція щодо застосування короткострокової «шенгенської» системи підрахунків (Калькуляція) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.migrantinfo.org.ua/country-articlesprint/Poland/instruktsiya-shodo-zastosuvannya-kortokostrokovoji-shengenskoji-systemy-pidrahunkiv-kalkulyatsiya.html>.
19. Модельный уголовно-исполнительный кодекс для государств-участников СНГ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.referent.ru/1/175447>.

Колб А., Крук О. Понятие кратковременных выездов осужденных в Украине за пределы колонии. Одним из институтов уголовно-исполнительного права, который способен положительно влиять на осужденных к лишению свободы, стимулировать их правопослушное поведение и исправление, являются кратковременные выезды осужденных за пределы колоний. Сейчас предоставления осужденным к лишению свободы выездов за пределы учреждений исполнения наказания связано с рядом как теоретических так и практических вопросов. Отсутствует комплексное представление о содержании этого института, основания его применения и сама процедура таких выездов недостаточно исследована и урегулирована в нормативно-правовых актах. Такое положение дел стало результатом в том числе недостаточного внимания со стороны научного сообщества. Получен вывод о том, что выделение в Уголовно-исполнительном кодексе Украины кратковременных выездов при отсутствии их длительных видов можно считать неуместным. Для устранения указанного упущения необходимо изменить название ст. 111 Уголовно-исполнительного кодекса Украины и изложить ее в следующей редакции: «Выезды осужденных за пределы учреждений исполнения наказаний». Именно такая редакция свое время и была закреплена в Модельном уголовно-исполнительном кодексе для стран-участниц СНГ, одобренном постановлением Межпарламентской Ассамблеи государств-участников СНГ от 2 ноября 1996 г., положения которого, хотя и не все, нашли свое отражение в КВН Украины. Авторами сформулировано общее определение выезда осужденного за пределы колоний как временного (ограниченного определенным сроком) оставления осужденным границ учреждения исполнения наказаний на основаниях и в порядке, определенных в законе, с целью поддержания семейных связей, получения медицинской помощи, а также решения других вопросов, связанных с ресоциализацией.

Ключевые слова: осужденный; колония; лишение свободы; краткосрочный выезд за пределы колонии; администрация колонии.

Kolb A., Kruk O. Concept of short-term departures of convicts from a colony in Ukraine. One of the institutions of criminal executive law, which can influence condemned to imprisonment positively, stimulate their law-obedience and correction, is short-term departures of convicts from colonies. Now the right of condemned to imprisonment to leave the place of imprisonment is connected with a number of theoretical as well as practical questions. There is no complex conception of the content of this institution, reasons for implementation and the procedure of these departures are investigated and regulated in normative legal acts insufficiently. This situation is the result of insufficient attention of scientific community in particular. The conclusion has been made that the distinguishing in the Criminal Executive Code of Ukraine of short-term departures is inappropriate due to the fact that long-term kinds of departures do not exist. To eliminate the mentioned flaw it is necessary to change the title of the article 111 of the Criminal Executive Code of Ukraine and edit it in the following way: “Departures of convicts from establishments of execution of punishment”. Such a version was fixed in Model criminal executive code for member countries of CIS, approved by the resolution of Inter-parliamentary Assembly of participating countries of CIS from 2 November 1996, some principles of which were reflected in the Criminal Executive Code of Ukraine. The authors of the article have formulated a general definition of a convict’s departure from colonies as a convict’s temporary (limited by a definite period) departure from the establishment of execution of punishment on the grounds and in order defined in law to support family relations, receive medical help, and solve other questions connected with resocialization of a person.

Key words: convict, colony, imprisonment, short-term departure from a colony, administration of a colony.